

De Makkabeeën en Chanoekah in de Joodsche Historiën van Flavius Josephus

De Joods-Romeinse geschiedschrijver Flavius Josephus heeft in zijn dikke verslagen uitgebreid geschreven over de aanleiding tot de Makkabeese opstand, hoe die begon, en de vele gevechten die er op volgden. Ook Daniël schreef over die tijd.

Helaas is de Makkabeese dynastie uitgelopen op niemand minder dan koning Herodes, ja die van de kindermoord in Bethlehem.

In het Nieuwe Testament komen we het Chanoekah-feest tegen in Johannes 10:22.

Daniël 8:5-14 beschrijft in een visioen, hoe de Griekse koning Alexander de Grote de Meden en Perzen versloeg, stierf, en zijn grote rijk werd verdeeld onder vier of vijf generaals.

5 Ik bleef opletten – en zie, er kwam een geitenbok aan, vanuit het westen, over heel het aardoppervlak, zonder de aarde aan te raken. De bok had tussen zijn ogen een opvallende hoorn. 6 Hij kwam tot bij de ram met de twee hoorns, die ik had zien staan voor het kanaal, en schoot met zijn grimmige kracht op hem af. 7 Ik zag hoe hij, vlak bij de ram gekomen, zich tegen hem verbitterde, de ram een stoot gaf en zijn beide hoorns brak. In de ram was geen kracht om tegen hem stand te houden. (De bok) wierp hem tegen de grond en vertrapte hem, en er was niemand die de ram uit zijn macht kon redden.

8 De geitenbok maakte zich uitermate groot. Maar toen hij machtig geworden was, brak de grote hoorn af en in plaats daarvan kwamen er vier opvallende op, overeenkomstig de vier wind-

(streken) van de hemel. 9 Uit één ervan kwam een kleine hoorn tevoorschijn, die uitzonderlijk groot werd, naar het zuiden toe, naar het oosten toe en naar het Sieraad(land) toe. 10 Hij werd groot, tot aan het leger van de hemel. Van dat leger, namelijk van de sterren, liet hij er (sommige) ter aarde vallen en vertrapte ze. 11 Hij maakte zich groot tot aan de Vorst van dat leger. Het steeds (terugkerende offer) werd aan Deze ontnomen en Zijn heilige woning neergeworpen. 12 En het leger werd overgegeven vanwege de afvalligheid tegen het steeds (terugkerende offer), en hij wierp de waarheid ter aarde. Hij deed (het) en het gelukte. 13 Toen hoorde ik een heilige spreken, en een heilige zei tegen de Ongenoemde Die sprak: Hoe lang zal het visioen van het steeds (terugkerende offer) en de verwoestende afvalligheid gelden, en hoelang zal zowel het heiligdom als het leger overgegeven worden om vertrapt te worden? 14 Hij zei tegen mij: Tot tweeduizend driehonderd avonden en morgens. Dan zal het heiligdom in rechten hersteld worden.

Flavius Josephus, 12e boek, hoofdstuk 1

Alexander de Groote gesturven zynde naadat hy de Persen overwonnen, en de zaken te Jerusaleem in orde gesteld had, wierdt zyn ryksgebied onder de Overften zyner heirlégeren verdeeld. *Antigonus* kreeg *Asië*, *Seleukus* Babilonië en de nabuurige volken, *Lysimachus* den Hellepont, *Kassander* Macedonië, en *Ptoloméus* Lagus zoon Egipte. De twist die onder hen wegens de regeeringe ontstondt veroorzaakte lange en bloedige oorlogen, verwoeflinge veeler steden, en den dood van een groote menigte van menschen. Syrië most alle deeze onheylen bezuuren onder de regeeringe van den gemelden Ptolomeus, aan wien men den naam van *Soter*, dat is Behouder, gaf, maar hy deed blyken dat die hem geensins toequam. Hy quam te Jerusaleem op den Sabbath onder voorwendfel van te willen offeren; en dewyl de Jooden hem niet mistrouwden, en dat die dag hun rustdag was, ontvingen zy hem zonder eenige zwaarigheyd. Hy zich aldus meester van de stad gemaakt hebbende, handelde haar wreedelyk.

Hoofdstuk 2 beschrijft het ontstaan van de Septuagint (LXX), de Griekse vertaling van het Oude Testament. Deze wordt door theologen vaak geraadpleegt bij onduidelijke gedeelten van de Hebreeuws tekst.

Ptolemeus bijgenaamd Philadelphus volgde int 't rijk van Egypte naa zynen vader Ptolemeus Soter, en regeerde negenendertig jaaren. Hij deed de wetten der Jooden in 't Grieks vertalen.

[Na een uitgebreid relaas over de vrijlating van Joodse slaven uit Egypte]:

't Zou mijns oordeels noodeloos zijn, alhier de naamen te melden van die tweeënzeventig persoonen, welke de wetten de Jooden aan den koning Ptolemeus bragten. (...) Toen 't werk ten einde gebracht was, deed Demetrius alle Jooden tzamenkomen, en las hen deeze overzetting in tegenwoordigheid der tweeënzeventig voor: zij keurden ze goed.

Hoofdstuk 7 De Syrische koning Antiochus IV Epiphanes was de vijfde vorst van het Seleucidische rijk, een van de rijken die na de deling van het rijk van Alexander de Grote ontstonden. Het omvatte Syrië, Babylon, Perzië en omstreken. Hij was voornemens om Egypte te veroveren maar werd daarvan weerhouden door de Romeinen, en richtte daarop zijn aandacht op Jeruzalem en de Joodse godsdienst. In 168 v. Chr. beval hij om het altaar van Baäl Hasjamaim (het Syrische equivalent van Zeus) op te zetten in de Joodse tempel te Jeruzalem.

Twee jaaren daarna op den vyfentwintigsten dag der maand welke de Hebreën Chasleü, en de Macedoniërs Apelleus noemen, in de honderd drieënvijftigste (*) Olimpiade, quam hy weder te Jerufalem, en verschoonde zelfs die niet welke hem ontvingen op hoope dat hy geen vyandykheyd pleegen zoude. Zyne onverzaadelyke gierigheyd maakte dat hy niet schroomde zyne trouw te schenden, om den Tempel van de schatten, waar mede hy vervuld was, te berooven. Hy nam de gewyde vaten, de goudene kandelaars, den tafel der toonbrooden, de wierookvaten, en de tapyten van scharlaken en fyn linnen weg, roofde de verborgene schatten, en liet niets overblyven. En om dezen bitteren overlast te voltocijen, verboodt hy de Jooden Gode de gewoonlyke offeranden volgens de wet te offeren. Naa dat hy aldus de gansche stad geplonderd had, deed hy een gedeelte der inwoonderen om den hals brengen, voerde tienduyzend met vrouwen en kinderen gevanglyk weg, stak de schoonste gebouwen in den brand, vernielde de muuren, deed in de benedenstad een flót met groote torens bouwen om den Tempel te dwingen, en leyd 'er ecne bezetting van Macedoniërs in, onder welke veele Jooden waaren, dóch zo snood en godloos, dat zy den inwoonderen niet dan alles quaads deden. Ook deed hy eenen altaar in den Tempel bouwen, en 'er verkens op offeren, 't welk ééne van de allerstrydigste dingen tegen onze Gódsdienst was. Voorts dwong hy de Jooden den dienst des waaren Góds te verzaaken, om zyne afgoden aan te bidden; hy beval dat men hen tempelen in alle de steden zoude bouwen,

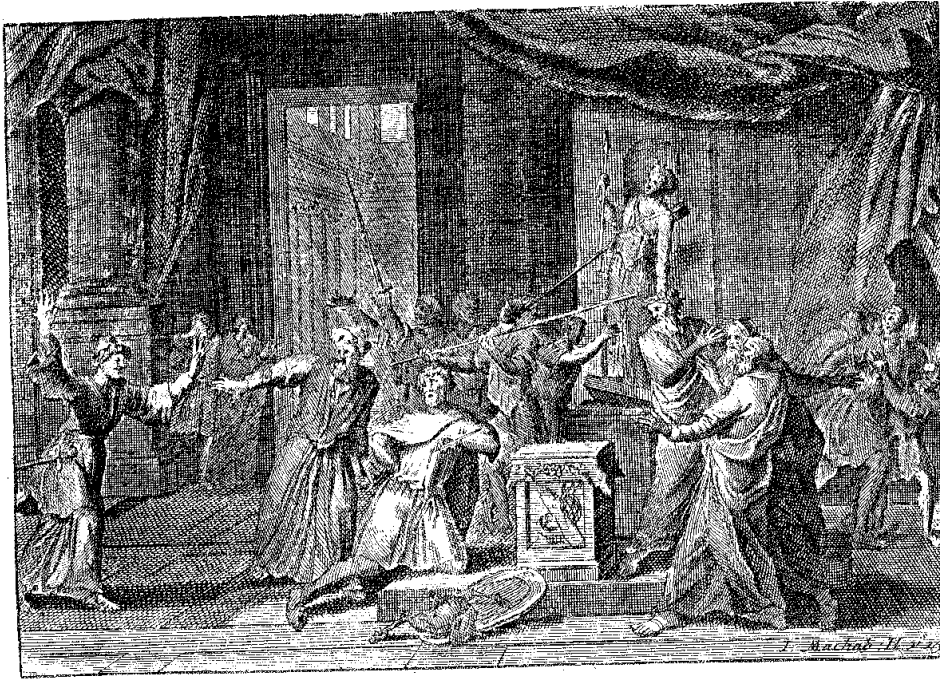
Hoofdstuk 8 beschrijft hoe de Joodse priester Mattathias en zijn zoon Judas Makkabeüs de furieuze Joden leidden in hun opstand tegen de Seleuciden. Antiochus, woedend over het verzet van de Joden, voerde persoonlijk zijn leger aan en liet duizenden Joden ombrengen. Vanwege zijn wreedheid noemden de Joden hem al gauw Antiochus Epimanes

(grieks voor *de gek*). Antiochus overleed aan een ziekte tijdens het hoogtepunt van de strijd. Judas sneuvelde in de strijd, maar zijn broer Simon Makkabeüs wist, zo'n twee decennia na de dood van Antiochus IV, uiteindelijk onafhankelijkheid voor de Joodse staat te verkrijgen.

--- lees verder bovenaan de volgende kolom---

TE dier tyd woonde in een vlek van Judéa 4
genoemd Modim een Priester uyt het geslacht van Joarib, geboortig van Jerufalem, en geheeten Mattathias, zoon van Joannes, zoon van Simon, zoon van Asmonéus. Deeze Mattathias had vyf zoonen teweeten *Joannes* bygenaamd Gaddes, *Simon* bygenaamd Matthes, *Judas* bygenaamd Machabéus, *Eleazar* bygenaamd Auran, en *Jonathas* bygenaamd Aphus. Deeze vroomen man klaagde menigmaal tegens zyne zoonen over den jammerlyken staat waartoe hunne landaard gebragt was; vermids Jerufalem verdelgd, de Tempel verwoest, en zy door zo veele andere rampen gedrukt waaren: en voegde daarby, dat het veel beter voor hen zoude zyn voor de bescherming van de godsdienst en wetten hunner vaderen het leeven te laten, dan onder zulk een groote versmaadheyd te leeven.

Toende gene die van den Koning gelaft waaren om de Jooden tot het naakomen zynere bevelen te dwingen, in dit vlek waaren aangekomen, spraken zy Mattathias, als den voornamesten, eerst aan, om hem tot die verfoeijelyke offeranden te beweegen, niet twyfelende of de andere zouden zyn voorbeeld volgen; en zy beloofden hem groote vergeldingen daarvoor van den Koning. Hy antwoordde, Dat al waare 't dat alle volken dit onrechtvaardig bevel uyt vreeze gehoorzaamden, hy echter en de zyne nooit de godsdienst hunner voorouderen verlaaten zouden. 't Gebeurde hierop, dat een Jood aanquam om volgens des Konings bevel den afgoden te offeren: Mattathias en zyne zoonen door dit bedryf met yver ontfteeken, vielen met het zwaerd in de vuyft op hem aan, en bragten hem niet alleen om, maar oock den hoofdman *Apelles* en zyne soldaaten, die gekomen waaren om het volk tot afgodery te dwingen. Mattathias stiet daarna den altaar om verre, en riep: „Zo 'er iemand is die de liefde onzer godsdienst ter harte gaat, die volge my. Daarop verliet hy alle zyne haave, en week met zyne zoonen na de woestyne. Alle de andere inwooners volgden hem met hunne vrouwen en kinderen, en begaven zich in hollen. Zo dra de bevelhebbers van 's Konings krygsmagt dit verstaan hadden, namen zy een gedeelte der bezettinge uyt het flót te Jerufalem, en jaagden hen naa. By hen gekomen zynde poogden zy hen met schoone

Hij stichtte de Hasmonese dynastie, die tot 63 v.Chr. in Judea aan de macht zou blijven. Na de dood van Antiochus IV werd het rijk van de Seleuciden lange tijd door interne twisten verscheurd, wat een verklaring kan zijn voor de uiteindelijk geslaagde opstand van de Joden. (Bron: Wikipedia)

Hoofdstuk 10 vertelt hoe Judas Maccabeüs, de zoon van de priester Mattathias, enkele veldslagen tegen Syrische landvoogden wint

woorden om te zetten, en tót andere gedachten te brengen, opdat zy niet gedwongen wierden geweld tegens hen te gebruyken. Maar dewyl zy hen niet overreedten konden, greepen zy hen op éenen Sabbath aan, en verbrandden hen in hunne hollen; doordien deerbiedigheyt, welke zy dien dag toedroegen, zo groot was, dat zy uyt vreeze van denzelven te schenden, zelfs in dien uystersten nood, om volgens't gebód der wet de ruste te onderhouden, zich niet alleenlyk niet verweerden, maar ook den ingang hunner hollen niet hadden willen sluyten: aldus wierden 'er wel duyzend met hunne vrouwen en kinderen verbrand óf verstikt, en die 't ontkomen waaren quamen tót Mattathias, en koozen hem tót hun opperhoofd. Hy onderrechtte hen dat zy geen zwaarigheyt moften maaken om op den Sabbath te stryden, dewyl ze anders de wet overtraaden door hun eygen leeven te verkorten; vermids hunne vyanden niet laten zouden dien dag te kiezen, om op hen aan te vallen, en dat zy zich niet ter weere stellende gemaklyk konden gedood worden. Aldus trok hy hen uyt die dwaaling; en sederd hebben wy geen zwaarigheyt gemaakt van op dien dag de wápenen op te neemen, wanneer de nood ons daartoe gedwongen heeft. Dit Op-

Judas zulke groote overwinningen op de Veldoverften van Antiochus behaald hebben- de, bewoog de Jooden na Jerusaleem te gaan, om Gode dankzeggingen te doen, zynen Tempel te zuiveren, en hem ófferanden te ófferen. Aldaar gekomen zynde vonden zy dat de Tempelpoorten verbrand waaren, en dat de voorhóf vol van ruygte en struyken was, welke daar gegroeid waaren sederd dat hy woest gelegen had. Deeze jammerlyke staat perste hen zuchten ten boezem, en traanen ten oogen uyt: en naa dat Judas een gedeelte van zyn krygsvólk bevoolen had den burg te belégeren, was hy de eerste die hand aan 't werk floeg om den Tempel te zuiveren. Naa dat dit zórgvuldiglyk gedaan was, deed hy 'er eenen nieuwen kandelaar, tafel, en altaar, alle van goud, weder in brengen: ook deed hy 'er nieuwe deuren aanhangen, en voorhangfelen daar voorspannen. Thans beval hy dat men den brandóffers-altaar zoud afbreeken, omdat hy ontheyligd was, en hy deed eenen nieuwen van ongehouwene steenen bouwen. Den vyfentwintigsten dag der maand Chasleu, welke de Macedoniërs Apelleus noemen, wierden de lampen van den kandelaar aangestoken, op den altaar gewierookt, brooden op den tafel gezét, en brandóffers op den nieuwen altaar geófferd. Dit was op den zelfden dag dat de Tempel drie jaaren te voore door Antiochus snoodelyk ontheyligd, en verwoest was: want dat was geschied op den vyfentwintigsten dag der maand Apelleus, in 't honderd vyfenveertigste jaar en in de honderd drieënvijftigste Olympiade: en deeze vernieuwing geschiedde op den zelfden dag van het honderd

achtenveertigste jaar, en de honderd viereu-
 tigste Olympiade, gelyk de Profeet Daniël
 vierhonderd jaaren van te voore duydelyk
 voorzegt had, dat de Tempel door de Ma-
 cedoniërs ontheilygd zoude worden.

Judas vierde acht dagen lang met al het vólk,
 door plegtige ófferanden, het feest van de her-
 stellinge des Tempels; en men bragt dien tyd
 door met allerley eerlyke vermaakelykheden.
 Overal hielt men openbaare gastmaalen, de
 lucht weergalmde van lófzangen ter eere Góds,
 en de blydschap was zo groot, omdat men naa zo
 veele jaaren, wanneer men zulks minst ver-
 wachtte, de aaloude plegtigheden en gódsdienst
 onzer vaderen hersteld zag, dat 'er eene instel-
 ling gemaakt wierdt van alle jaaren ter gedach-
 tenisse daarvan een hoogtyd van acht dagen te
 vieren; 't welk men sederd jaarlyks onderhou-
 den heeft, en men noemt 'et het Feest der lich-
 ten, omdat dit geluk, zo ik acht, als een aan-
 genaam licht was, dat de duyfternissen onzer
 lange wederwaardigheden verdreef, en in eenen
 tyd verscheen wanneer wy ons zulks geensins
 durfden belooven.

Judas deed daarna de muuren der stad we-
 der opbouwen, enze met groote torens ver-
 sterken, welke hy met krygsvólk beleyde om
 de vyanden af te keeren: ook versterkte hy
 de stad Bethsura, om zich daarvan als van eenen
 burg tegen hunnen aanval te bedienen.

Maar dewyl de nabuurige vólken niet dul-
 den konden dat zy de magt onzer landaard al-
 dus weder zagen verryzen, leyden zy den Joo-
 den laagen, en bragten veele van hen om 't lee-
 ven. Judas die gestadiglyk te velde was om
 die strooperyen te weeren, tastte ter zelfder
 tyd het Akrabataansche land aan, versloeg al-
 daar veele Idumeërs van Esau afkomstig, en
 bragt groote buyt vandaar: ook nam hy het
 flót in, waaruyt de zoonen van hunnen Vórst
Baan de Jooden belaagden, en naa dat hy de-

Flavius Josephus verwijst hiernaast naar de
 profeet Daniël. die deze gebeurtenissen had
 voorzegt in hoofdstuk 8, zie blad 1

Judas en zijn broers waren de stichters van de
 dynastie der **Hasmoneeën**, die de ambten van
 koning en hogepriester combineerden.
 In 63 v.Chr. maakte de Romeinse generaal
 Pompeius echter een einde aan het zelfstandig
 Hasmonees bestuur en werd Judea, met
 Idumea en Samaria, een vazalstaat van de
 Romeinen. Deze werd bestuurd door Hyrcanus
 II, die optrad als hogepriester en later ook de
 titel ethnarch mocht voeren. ([Wikipedia](#))

Herodes de Grote was een Idumeeër, afkom-
 stig uit het zuidelijk deel van Judea, waarin in
 de 6e eeuw v.C. Edomieten infiltrerden en
 zich met de joodse bevolking vermengden.
 Bovendien zou zijn moeder een Arabische zijn
 geweest. Zijn voorouders stonden echter al in
 dienst van de laatste Hasmoneeën en zijn
 vader had zulke goede relaties met de Romei-
 nen dat hij in 47 v.C. via Julius Caesar het
 Romeinse burgerrecht verwierf. Herodes werd
 in 73 v.C. geboren. Alleen volgens joods recht
 was hij een jood, niet door zuivere afstamming.
 Op 25-jarige leeftijd tot stadhouder van Galilea
 aangesteld, wist hij door niets ontziende
 politieke en strategische manoeuvres vanaf 37
 v.C. het koningschap over een groot deel van
 Palestina te verwerven. Hij huwde met
 Mariamne, een vrouw uit de dynastie der
 Hasmoneeën, die echter in 29 v.C. als slacht-
 offer van zijn onophoudelijke achterdocht werd
 terechtgesteld. ([DBNL](#))